

«...ТУРКИСТОНДА ХОЖА АҲМАД»

Тарихдан маълумки, Туркистон — Бухоро, Самарқанд, ўттор, Тароз каби ўрта Осиёдаги маданий ва мазрифий тафакури шаклланган кутлуг масканлардан бири. Қадим Ясси, бугунги Туркистон шахридан етишиб чиққан уламон фозиллар, ҳадис, фикр илмининг билимдонари, бизнинг замонамида эса, фан-техника арабоблари бу шаҳар шуҳратини бутун Шарқга ёйди.

Одатда, Туркистон деганде улуг мутафакир, авлиёлар сардори, тасаввудаги туркий сулук сархаласи, оташнаф шоир Ҳожа Аҳмад Яссавий кўз олимдининг келади. Султон ул орiffin Аҳмад Яссавий қадим Яссида балогат касб этиди, жаҳрия «Яссавия» тарикатига асос солди, одамларни динётатга, адодатга чорлади, золимларга инсоғи, мазлумларга бардоштилади. Унинг «Девони ҳикмат» асарини назмидаги ҳадис дейдилар.

Яссавий бундан минг йил аввал тилимизнинг соғлиги ҳақида сўз юриттиб, шундай сатрлар битган эди:

Хушаммайлар олимлар,
Бизнинг айтган туркин.
Маънисига етганлар
Ерга кўйр бўркни.

Бу ҳикматли давлат ҳануз ўз кимматини йўқотгани йўк.

Эл оғизда «Мадинада Муҳаммад, Туркистон-да Ҳожа Аҳмад», деган нақд юради. Бу, албатта, бекиз айтилмаган. Мана, минг йилларни, шарифату тарикат ахли Сирдарё соҳилида жойлашган қадим Ясси ёки Туркистон шахрига талинади. Барча бу мўъжаз қальда сокин бўлган авлиёлар сарвари, улуг мутафакир ву шоир Ҳожа Аҳмад Яссавий турбатини зиёрат этиб, унинг руҳи поки ила субҳат кумроқни орзу қиласди.

Буюк Амир Темур ўн еттишидан то умринг заволигача бу муқаддас заминни қайта-кайта тавоф килди. Беш аср мукаммад Ҳазрати Султон қабри узра макобати макбара куришга фармойши берди. Соҳибқирон зафарли юришларига жўнашада ҳам, қайтишида ҳам Ҳожа Аҳмад Яссавий марқадини четлаб ўтмас, ҳамиша сulton-у орiffinдан дуон хайр олмоқни истарди. Алишир Наворӣ ҳазратлари Аҳмад Яссавий узлатга чекинган масканни кичик Маккага киёслаб, туркистонли авлиё таърифида пурхикмат сатрлар битди: «Ҳожа Аҳмад Яссавий Туркистон элининг шайхул-машоҳийидор... Мурид асаҳоб(сұхбатдо)ғоятисиз ву шою гадо анинг иродат ву илоҳис останиди ниҳоятис эмиш».

Тарих вақиқасанги, Ҳазрат Султон турбатини зиёрат этиувчилар орасида наинки шоҳу гадо, фозилу донини элининг вакилларини ҳам учратасиз. Ана шундай зотлардан бири Фазуллоҳ Рӯзбеконид. Мавлону Рӯзбеконин шархи ҳоли қўчилчига коронигрок бўлгани учун иккни изоҳ беришини лозим кўрдим. У асли исфа-хонлик, 1457 йилда тавалуд топиб, 1521 йилда вафот этган. Рӯзбекон барқамол мұуариф, тасаввуф илмиди пешқадам, ҳадис ва фикрда макомати баланд эди. Уз даврида форсий ва туркӣ битган манзусларни шуҳрат қозонди.

Рӯзбекон дастлаб Ҳусайн Бойқаро саройиди, Самарқанд билан Бухоро шайбанийлар тасаруғиға ўтгача эса, ўзбек хонига сидикидилдан хизмат килиди. Шайбанийн ҳарбий юришларida катнашади, солномачи, мунший сифатида буюк

Бердак номидаги Қорақалпоғистон Давлат мукофотига номзодлар

СЎЗДА СЕҲР БОРДИР...

XX аср қорақалпок шеърияти қадим туркий халқлар адибети айнанларни ҳамда жаҳон адибетидаги илгор услубий шаклий изланишлардан баҳраманд бўлиб, жозибадан натижалар бермокда. Шарқнинг буюк мутафакирилари Жомий, Фирдавсий, Ҳайём, Навоий, Махтумкули, Бердак, Ажиниёз таҳрибалирида тасирланган бу шеърият бағрида асrimизнинг иккичи яримида И.Юсупов, М.Сейтимёзов, Д.Айтмуратов, Ш.Аяпов, С.Ибрхомов, Б.Генжумаротов сингари иштебодлар етишиб чиқди.

Янги қорақалпок шеъриятида иштебодли шоир Ж.Избоскановинг алоҳида ўрни бор. Бир неча тўпламларни билан шеърият ихлюсмандлари калбига ўтуп олган бу ижодкор изланишларидан ҳаётесваврик, самимит барқ уриб туради. Йинда унинг нашардан чиқсан «Танланган асарлар»и («Қорақалпоғистон» нашариёти, Нукус, 2000) Бердак номидаги Қорақалпоғистон Давлат мукофотига тавсия этилди. Бу шоир мұхлислининг, қолаверса, жамоатчиликнинг юқсак ишончи, этироғининг ифодасидир.

Ж.Избоскановинг янги тўпламига ўзига хос ифода усули, теран фалсафий руҳи, интим туйғуларининг табиийлиги билан ахралиб турдиган асарлари жамланганди. Шоир шеърларидан кенг миқёсларга кўтарила олган, умуминсоний ғояларни, баҳариятнинг оғрикли нуткаларини нозигузатдан, умумлаштириган, уларнинг бадиий ифодасига ғоятда мос шакллар танилаганди, бу унинг иштебодига ҳос фазилатидир. Ижодкорини «Кўнгил денингизининг маарваридлари», «Қора денинг таассуротлари», «Қўқрагимда туғилган замин түйғуси», «Ёшлик дафтари» туркум шеърлар аллақачон китобхонларга ёд бўлиб кетган. «Ағонсаҳар, эртаклар, ривоятлар» номли шеърлар туруқуми ёси ўзининг фалсафий мазмунга бойлиги, тарбиявий аҳамиятига кўра дикката сазовориди.

Маълумки, шеъриятида инсоний туйғулар, қалб интилишлари етакчи ўриниг ағаллайди. Ж.Избоскановинг «Кўнгил денингизининг маарваридлари» туруқум шеърларини кузаттанди ани шу фикрининг накдар ҳақоний эканлигига амин бўламиш.

Пародой НУРЖНОВ,
Бердак номидаги Қорақалпок давлат
университети докторантни

М.УЙФУР НОМИДАГИ ТОШКЕНТ ДАВЛАТ САНЪАТ ИНСТИТУТИ

2000-2001 ўкув йилига Санъатшунослик 170001 мутахассислиги бўйича оспирантурага, режиссура мутахассислиги бўйича асистентура-стажировка олий курсларига тингловчилор қўбул қиласди.

Имтиҳонлар 10—15 ноябр кунлари ўтказилади.

Аризалар 2000 йил 10 ноябргача қабул қилинади.

Манзил: Тошкент шаҳри, Юнус Рахабий кўчаси, 77. Қабул ҳайъати.

Тел: 56-29-83, 56-28-82, 56-29-88.

МУАССИСЛАР: ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МАДАНИЯТ ИШЛАРИ ВАЗИРЛИГИ, ЎЗБЕКИСТОН ЁЗУВЧИЛАР ЮШИМАСИ

НОШИР: ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ «ШАРҚ» НАШРИЁТ-МАТЕАЛА КОНЦЕРНИ

Ўзбекистон АДАБИЁТИ ва САНЪАТИ

Манзилимиз: Тошкент — 700083, Матбуотчилар қўчаси, 32
Кабулхона — 133-52-91

Танқид ва адабиётшунослик бўлими: 136-58-49
Санъат бўлими: 136-56-48

СОЗБЕКИСТОН АДАБИЮТИ VA SANATI

2000 йил

Санъат бўлими: 136-56-49

Ижтимоий ҳаёт бўлими: 133-49-93

Наср ва назм бўлими: 136-56-50

Редакцияга келган қўлэзмалар таҳлил этилмайди ва муаллифларга қайтарилмайди. Муаллифлар фикри таҳририят нуқтаси низаридан фарқланниши мумкин. Навбатчи мухаррир — Аҳмад ОТАБОЕВ

«Шарқ» нашриёт-матбаса концерни босмахонаси.

Манзил: Тошкент шаҳри, «Буюк Турсон» кўчаси, 41-йй

Босишига топшириш вақти — 21.00. Босишига топшириди — 20.00.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 24. Буюртма Г. — 909. Ҳажми — З босмаси. Газета IBM компютерида терилиди ва саҳифаланди. Нашр кўрсаткичи — 222. Ташкилотлар учун — 223. 1 2 3 4 5 6

«ЎзАС»

Дунё — кен...

ОЛТОЙЛИКЛАР АМЕРИКАЛИК ХИНДУЛАРГА ТУГИШГАНМИ?

Килма умринг энди зое, рохи Туркистон эмиш. Айтайн онинг сўйининг васфидан бир шаммай,

Оби замзамким, деюрлар чоҳи Туркистон эмиш. Кўнглума келгил деюрман, ул Самарқанд орзулаб,

Билмамишмен, эй кўнгил, дил ҳоҳи Туркистон эмиш.

Хусн авоғинда нозик дилраболар анда бор,

Бил, бириким лоф урарлар даҳи Туркистон эмиш.

Айтайн мен эй йигитлар, ушбу сирин тинглангиз,

Сарвар ўлурга лойик ер жоҳи Туркистон эмиш.

Дедилар қайда борурсан, кўп Самарқада валий,

Бу Шабоний орзуси — даргоҳи Туркистон эмиш.

Ёзувчиларнинг Дўрмандаги боғида дам олаетган эдик. Сағимизга зуко олимимиз Нажмиддин Комилов келиб кўшилди. Яхшининг шафоғати, деганларидек, мушким осон бўлди, деб суюндим. Гап шундаки, неча кундан берди Юсуф Сарёйининг ҳўйлосма шохидир. Даргахи чу қаъба ҳожот ўлиб, Хилвати чу жойи муножот ўлиб, Илкидин ул хуми фалак журъянуш,

Ёзувчиларнинг Дўрмандаги боғида дам олаетган эдик. Сағимизга зуко олимимиз Нажмиддин Комилов келиб кўшилди. Яхшининг шафоғати, деганларидек, мушким осон бўлди, деб суюндим. Гап шундаки, неча кундан берди Юсуф Сарёйининг ҳўйлосма шохидир. Даргахи чу қаъба ҳожот ўлиб, Хилвати чу жойи муножот ўлиб, Илкидин ул хуми фалак журъянуш,

Ёзувчиларнинг Дўрмандаги боғида дам олаетган эдик. Сағимизга зуко олимимиз Нажмиддин Комилов келиб кўшилди. Яхшининг шафоғати, деганларидек, мушким осон бўлди, деб суюндим. Гап шундаки, неча кундан берди Юсуф Сарёйининг ҳўйлосма шохидир. Даргахи чу қаъба ҳожот ўлиб, Хилвати чу жойи муножот ўлиб, Илкидин ул хуми фалак журъянуш,

Ёзувчиларнинг Дўрмандаги боғида дам олаетган эдик. Сағимизга зуко олимимиз Нажмиддин Комилов келиб кўшилди. Яхшининг шафоғати, деганларидек, мушким осон бўлди, деб суюндим. Гап шундаки, неча кундан берди Юсуф Сарёйининг ҳўйлосма шохидир. Даргахи чу қаъба ҳожот ўлиб, Хилвати чу жойи муножот ўлиб, Илкидин ул хуми фалак журъянуш,

Ёзувчиларнинг Дўрмандаги боғида дам олаетган эдик. Сағимизга зуко олимимиз Нажмиддин Комилов келиб кўшилди. Яхшининг шафоғати, деганларидек, мушким осон бўлди, деб суюндим. Гап шундаки, неча кундан берди Юсуф Сарёйининг ҳўйлосма шохидир. Даргахи чу қаъба ҳожот ўлиб, Хилвати чу жойи муножот ўлиб, Илкидин ул хуми фалак журъянуш,

Ёзувчиларнинг Дўрмандаги боғида дам олаетган эдик. Сағимизга зуко олимимиз Нажмиддин Комилов келиб кўшилди. Яхшининг шафоғати, деганларидек, мушким осон бўлди, деб суюндим. Гап шундаки, неча кундан берди Юсуф Сарёйининг ҳўйлосма шохидир. Даргахи чу қаъба ҳожот ўлиб, Хилвати чу жойи муножот ўлиб, Илкидин ул хуми фалак журъянуш,

Ёзувчиларнинг Дўрмандаги боғида дам олаетган эдик. Сағимизга зуко олимимиз Нажмиддин Комилов келиб кўшилди. Яхшининг шафоғати, деганларидек, мушким осон бўлди, деб суюндим. Гап шундаки, неча кундан берди Юсуф Сарёйининг ҳўйлосма шохидир. Даргахи чу қаъба ҳожот ўлиб, Хилвати чу жойи муножот ўлиб, Илкидин ул хуми фалак журъянуш,

Ёзувчиларнинг Дўрмандаги боғида дам олаетган эдик. Сағимизга зуко олимимиз Нажмиддин Комилов келиб кўшилди. Яхшининг шафоғати, деганларидек, мушким осон бўлди, деб суюндим. Гап шундаки, неча кундан берди Юсуф Сарёйининг ҳўйлосма шохидир. Даргахи чу қаъба ҳожот ўлиб, Хилвати чу жойи муножот ўлиб, Илкидин ул хуми фалак журъянуш,

Ёзувчиларнинг Дўрмандаги боғида дам олаетган эдик. Сағимизга зуко олимимиз Нажмиддин Комилов келиб кўшилди. Яхшининг шафоғати, деганларидек, мушким осон бўлди, деб суюндим. Гап шундаки, неча кундан берди Юсуф Сарёйининг ҳўйлосма шохидир. Даргахи чу қаъба ҳожот ўлиб, Хилвати чу жойи муножот ўлиб, Илкидин ул хуми фалак журъянуш,

Ёзувчиларнинг Дўрмандаг